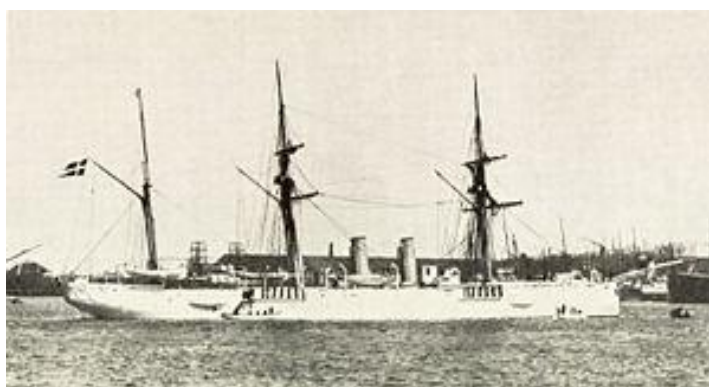

Hukommelseserindringer ved Martin Olesen, Venø

fra værnepligtstiden med Krydserkorvet St. Thomas 1888-1889

Fisker Martin Olesen, Venø, beretter sine erindringer fra værnepligtstiden med krydserkorvet St. Thomas 1888-1889, ved datteren Dagmar Toftum Madsen, Venø 1941.

Stednavne m.m. kan forekomme upræcise, da det fremkommer ved ukendt tolkning efter originalbeskrivelse.

Orlogsskonnerten St. Thomas – senere krydserkorvet

Om Orlogsskonnerten St. Thomas

Fra Wikipedia, den frie encyklopædi

St. Thomas blev bygget på Orlogsværftet i København, påbegyndt i 1869 og søsat i 1871. St. Thomas var langt den største af de seks orlogsskonnerter, og den var Marinens sidste større skib, der var bygget af træ. Motoren var fra Burmeister & Wain og ydede 1.868 HK. Skibets skrue kunne hejses op i en brønd, så den ikke sinkede fremdriften, når der førtes sejl. Opkaldt efter en af De dansk-vestindiske øer og beregnet til tjeneste i mildt klima. Der var således ingen kakkellovne eller andre varmekilder på skibet, og da skibet kom sent hjem fra togt i vinteren 1889, var det isvinter i Danmark, og halvdelen af besætningen lå syge, da det nåede i havn. St. Thomas måtte have flere tilløb, før det kom i tjeneste. Det første prøvetogt i 1872 blev kort, da der blev opdaget flere konstruktionsfejl. På næste prøvetogt i 1873 kom St. Thomas ud i frisk kuling vest for Irland, og skibet slingrede op til 25 procent, med det resultat, at der konstant stod vand på dækket. Skibet måtte søge havn og derefter returnere til Danmark, og der gik hele otte år med ombygning og reparationer, før det endelig kunne komme på et tredje - vellykket - prøvetogt i 1881. St. Thomas havde kun en enkelt svingkanon, placeret mellem skorstenene, mens de øvrige var placeret ved skibssiderne. Efter omarmeringen i 1888, hvor svingkanonen forsvandt, blev skorstenene rykket tættere sammen. Blev i 1885 klassificeret som krydserkorvet. St. Thomas havde ganske vist ingen korvetrigning, men i sejskibenes sidste år tog man ikke så tungt på den slags. Blev fra 1896 regnet som skoleskib og klassificeret som skonnert.

Erindring fra min værnepligt med Sankt Thomas 1888-1889 Efter hukommelse i 1941.

Sejler fra København 1888

Den første oktober 1888 forlod Krydserkoverten St. Thomas København for at begå ud på togt med i alt 181 mands besætning.

Vores gennemsnitsfart var 16 engelske mil i timen, med England som første mål.

Anløber Portsmouth i England og videre til Calles i Spanien

Vi anløb Portsmouth, som er Englands største kanalhavn for at indtage kul, og derfra til Calles i Spanien, hvor vi også indtog kul, samt vand, vin og rom. Her fik vi de første sydlandske frugter, 10 modne apelsiner for 7 ører og alle de modne vindruer der kunne være på en dyb tallerken, også for 7 ører.

Calles er en gammel, men smuk by som ligger op ad en bjergskrånning, om aften var havnen helt oplyst af de ca. 1000 lys fra byen og bjergskrånningen. Calles var den eneste by hvor kvinderne leverede os kul ombord, det var trist at se de forslidte kvinder. Mændene kom engang imellem for at se til dem, men var i deres stiveste pus og så rette som en lys,

Når vi havde spist til middag fik kulleperne det der blev til overs, da mødte mændene og hjalp dem. Nu håber jeg at mændene må arbejde i Spanien, kulkassene kunne tage 1500 tons. og vi måtte bruge 100 tons i døgn og 80 potter smøreolie.

Går gennem Gibraltarstrædet og til Grækenland

St. Thomas var også skoleskib, vi havde 16 officerselever ombord, i alderen fra 14 – 16 år, og 19 underofficerselever fra 17 – 20 år.

Gibraltarstrædet har en bredde som er fra Nyborg til Korsør, det tog samme tid fra Skagen til Gibraltar, som fra Gibraltar til Grækenland, vi sejler i Middelhavet på vej mod Grækenland, for at fejre Kong Georgs 25-års kongejubilæum. Kong Georg er søn af Kong Kristian den niende af Danmark, og broder til Kong Frederik den ottende.

Vi havde nogle dejlige nætter i Middelhavet med blank hav og fuld måneskind, her kom søslidpadderne op til havoverfladen, når månestrålerne faldt på dem skinnede de som tusinde diamanter, det var en prægtig syn at se, det var næsten umuligt at rive sig løs og gå til køjs.

Vi havde en mægtig skildpadde på dækket, så stor at fire mand kunne stå på dens skjold når de omslyngede hinanden, og den kunne også bære og gå med os.

Vi er ankomne til Perus som Athens Havneby. Den første som bød os velkommen var Kong Georg af Grækenland og kronprins Frederik af Danmark, som var kommen dertil med toget. Kong Georg havde en bøn om at ingen af besætningen måtte straffes medens skibet lå i havnen. I de tre uger skibet lå i havnen var Kong Georg og kronprins Frederik ombord på skibet hver dag. Kong Georg syntes nok at det var noget hjemlig at gå iblandt landsmænd og under dannebrog.

Den sidste dag vi lå i havnen bad han om at måtte se straffetavlen som var omtrent fyldt, for mandskabet havde landlov hver anden dag, den ene dag kongens kvarter, og den anden dag dronningens kvarter. Så bad kongen om lov for at vaske tavlen ud og der måtte ikke være noget eftersmæk derefter.

Der var 34 nationer samlet, hvert nation var repræsenteret med et skib, og de 25 nationers skibe lå i havnen og de ni på Reden der var en stor havn og Perus en stor by.

Fire dage efter begyndte festen, klokken ét begyndte festen med 101 kanonskud fra hvert skib og fra fæstninger på land, det var så fyldt med krutrøg at vi ikke kunne se ret mange favne frem og vi kunne slet ikke tale sammen for den dundren der var.

Om aftenen var alle skibe pyntet med flere hundrede landterner både langs ræerne, masterne, klyvelbom og skorstenen. Sent på aftenen blev der uddelt fakler til mandskabet på alle skibe, som alle blev tændt på en gang og var et meget flot syn at se på.

Som afslutning på dagens fest blev der sendt raketter op fra alle skibe og i alle mulige kulør som var meget pænt at se på, festen varede i tre dage og de to sidste var som den første.

Under vore landlov rejste vi på ture til Athen, der var to danske med dertil, når vi kom til Athen stod Kongens Have åben for os hele tiden hvor der langs havegangene var appelsintrær som var hængende fulde af modne appelsiner, og Dronningen kom på en aller anden tidspunkt ud på altanen når vi var i haven. Det var et meget stort og flot have som ikke kan beskrives.

Athen var egentlig delt i en ny og en gammel bydel, hvor den nye var meget flot. Husene og fortovene var af rent marmor, og uden for den gamle bydel lå de store pyramider. Den første dag jeg steg ud af toget blev jeg overfaldet af en flok drenge, først ville jeg ryste dem af mig, men tænkte så det var sjovt at se hvad de ville mig. De slæbte mig hen til et bænk og et par holdt mine ben, og en tre – fire af drengene pudsede mine sko så flotte, at jeg aldrig før eller siden har set så blanke sko, og så gjorde de tegn til, at nu kunne jeg gå.

I Athen spiste vi gerne et måltid mad, som var både godt og billigt, kun en ting manglede vi, og det var smør på brødet. Smørret kostede 12 kr. pundet, men vi fik olie at dyppe brødet i, som vi vænnede os hurtig til og så smagte det godt. En flaske ægte druevin kostede kun 21 ører.

Jeg har kun et grimt minde fra Athen, der var frygtelig med fluer.

Nu er der ikke mere om Grækenland

Forlader Grækenland og går forbi Italien

Da vi havde forladt Grækenland og var kommen godt forbi Italien var vi opstillet til parade, en søndag i smukt vejr.

Under paraden så vi en tåge komme med en rasende fart imod os og da den nåede over skibet var det en orkan der kom, den smed skibet helt om på siden, men da maskinen med dets ca. 1800 HK var i gang, rettede den skibet op ved at stævne op mod vinden, men da var det meste af sejlene væk som alle var sat til ved blæst i havet, og af dette som var løs, men endnu hængte ved med en ende, eller to, blev kapret med økse og roerne kunne der ikke manøvreres med, og samtidig tog det den forreste kononport af bagbord, som var til stor ulempe da vi fik en mængde vand igennem dækket og stormen varede i 18 timer, til om morgenen kl. 6, og i al den tid blev stævnen holdt imod vinden, og i de 18 timer gik vi 16 danske mil tilbage, så blev kursen sat imod Gibraltar fot at få skaden udbedret. Det tog fire dage vi havde to sæt nye sejl i reserve.

Repareret for stormskade i Gibraltar og går til Madeira

Gibraltar er en ejendommelig havn at ligge i, den ligger op mod nogle grå høje klipper, og disse klipper var spækket med kanonmunderinger fra øverst til nederst, og da vi var færdig med reparationen blev kursen sat mod Madeira for at indtage kul og vand. Madeira en Portugisisk Ø, med en kvart mil. Indbygger, byen hed Funchal, fra øen kommer verdens bedste vin, øen er henrivende skøn med det mest behagelige vejr som tænkes kan.

Fortsætter til Vest Indien

Fra Madeira blev kursen sat mod Vest Indien, og efter to dages sejlads kom Nord Øst Paraden, og det vil sige hvor vinden blæser fra et hjørne året rundt, med vind som fuldsejles med herhjemme, det var noget ensformig.

Vi havde kun selskab af nogle store fisk som vi kaldte springere, de kunne skyde en ordentlig fart oven vande, de lignede vores tunfisk, engang imellem fik vi en flyvefisk på dækket. Herved mødte vi en Fany Bark, som kom med kaffe fra Java til Danmark, med signalfalg for alt vel.

Havets gud - Neptun

Så en morgen lød bådsmandspiben at alle mand skulle stille på dækket for Neptun som er havets gud, var kommen ombord og da vi kom op på dækket så vi en meget tyk mand iført sydvest og olieklæder, og med skæg som nåede til midt på brystet, og hår der nåede til bælttestedet, og så holdt Neptun følgende tale for at rejsen må lykkes, så må alle døbes som ikke har passeret linien før. Han anbefalede underlægen som første mand, hvor der på kommandobroen var to mand dertil. Så bad de underlægen sætte sig på en stol, for han skulle barberes inden dåben. Manden som skulle sæbe ham ind havde en stor spand fyldt med sæbeskum og en kalkekost til at sæbe ham ind med, og han blev sæbet ind over hele hovedet, særligt øjnene, og så blev han barberet med en lang kniv der nærmest lignede en roekniv med et skrab på hver kind. Den tredje mand tog ham i nakken og smed ham i vandet, en fald på fem – seks alen, vandbeholderen bestod af en pressending på størrelse med en stor sue og den var fyldt så ingen kunne bunde i den, men der var tre mand til at samle ham op da han var ren for sæbeskum, denne omgang fik vi alle.

Da vi var færdige med denne omgang, skulle vi til at vaske vores våde tøj, som vi var færdige med til middag. Om eftermiddagen holdt vi dåbsgilde med ekstra god mad og vin, og musik på dækket, og festede dagen lang.

Vi kom til St. Thomas en uge før jul, der var en meget god naturhavn, vandet går rundt om et bjerg og i bugtens indre ligger byen Amalie Charlotte, beliggende på Jumfruøerne. Fra indsejlingen til byen er der 1 km. og dybt vand, i havnen var der en stor flydedok der kunne tage store Atlanterhavsdamper op på ca. to timer. Byen havde ca. 11.000 inb. Og byen har tre kirker, en katolsk, en protestantisk og en brødre menighed. Hvor vat alt dog fremmed på St. Thomas, befolkningen var sorte, men var venlige og gode mod os, og alle kunne de sige goddag landsmand, så jeg troede de alle kunne tale dansk, men det var så det eneste dansk de kunne, og det var de meget stolte af kunne sige.

Den normale varme var 35 – 40 grader i skyggen, og nord øst pasagen blæste stadig over øerne, alt var så fremmede for os, nordstjernen var sunken i jorden og vi kunne kun se bagerste stjerne af Karls Vognen, og Syd Korset som er faste stjerner og kunne ses i horisonten mod syd.

Der var over 50 palmer på øen siges der, men det var også det eneste af ingen hjemlige træer. Man så ingen af de hjemlige fugle, og fiskene kendte vi heller ikke. Sneglene ved havet kendte vi heller ikke, men de var ubeskrivelig smukke.

På St. Thomas lå der 50 soldater, lejede for fem år og på St Croix 84, også for fem år. Soldaterne var frivillige og de ville gerne sammen med os for at spørge om nyt hjemmefra.

Holder jul på St. Thomas

Til julen blev der pyntet med grønt ombord, men det var ikke med vores hjemlige gran, men med palmer som var en overflod af.

Så kom jo juleaften og maden bestod af flæskesteg og risengrød, kogt i fløde, det var dejlig mad. Da vi var færdige med aftensmaden, var to tønder stillet op nede hos os, den ene med rom og den anden med vin, de stod på enden og så kom der en officer som slog enden af begge tønder, og sagde Glædelig Jul og mor jer nu godt gutter.

Op mod midnat gik jeg en rundtur på skibet, men det var en sørgelig syn for både oppe og nede lå folk og var døddrukne, men der var ingen støj eller larmen.

Mod midnat søgte jeg en ensom sted og satte mig med ryggen imod skorstenen, for jeg havde ingen spiritus nydt og tankerne var ved de kære derhjemme. Her kom der en mand og satte sig ved siden af mig, han var også fuldstændig ædru. Denne mand og mig havde igennem længere tid levet på krigsfod, men så spurgte han, hvad jeg syntes om sådan en juleaften og jeg sagde, at jeg syntes den var sørgelig som også var hans mening. Vi fik en lang samtale i gang og fra denne aften var vi de bedste venner som tænkes kunne.

Vi plejer at drikke kaffe kl.6 om morgenen, men julemorgen sov det hele over, også vagten, og vi fik først kaffen kl. 9.

Juledag blev det bekendtgjort at dronningens kvarter ville i kirke kl. 10, det var den jeg var på, og vi kom så i paradetøjet og kom i den protestantiske kirke hvor der blev prædiken på dansk, og vinduerne stod åbne i kirken, og der var plantet roser på ydersiden af kirken, og de var så høje man kunne se dem indefra og det var et festlig syn.

Da vi kom fra kirke havde kongens kvarter gjort ren og det var vi glade for. Forplejningen ombord var altid god og der var altid nok. Når vi var i havn, fik vi næsten altid fersk suppe og hver mand fik tre kvart pund kød som var første klasse, hvoraf blev nogle gode suppe.

Når vi fik gule ærter fik hver mand et halvt pund flæsk, når det var storm og vi ikke kunne stille vandet i gryden fik vi reserve suppe, som var henkogt med kød i. de var også gode, de ældste dåser var hver 20 år gamle, i hver dåse var der til 8 mand. Det kød eller flæsk vi levnede fra middagen fik vi til aftensmaden sammen med andre gode ting og dertil the.

Om morgenen fik vi kaffe, om eftermiddagen kakao og brødet vi fik, blev bagt hver dag, men vi fik den først når den var to dage gammel. Vi fik sigtebrød, rugbrød smagte vi aldrig.

Blev frataget øl i Spanien

Vi tørstede jo meget i denne varme og da vi kom til Spanien tog de øllet fra os så vi fik vin i stedet for, det var ægte sherry hvor vi fik en ølglas fuldt hver dag, ved siden af fik vi vand blandet op med trediepart rom. Hver lørdag aften fik vi en rumpurs, til dem der ville have dette.

Når det var storm gik skibsgesanten rundt fra mand til mand med en 10 liter dunk og et lille blikbæger, der kunne tage en halv pæl og så sagde han, du må have en hivert ellers klarer du den ikke, det var ren brændevin og ham kunne vi gå til lige så tit vi havde lyst, og dem der blev beruset kom ned under dækket.

St. Croix Rom havde de aldrig ombord, for det kunne vi ikke tåle. Den første gang jeg var i land på St Thomas smagte jeg noget til det, men det blev rigelig det smagte godt og lignede levertran, men lidt gulligt i skæret og det havde den egenskab, at man blev først beruset fire timer efter, og så varede det i tre døgn før man blev ædru igen. Det var første og sidste gang jeg smagte til den rom, skønt det, at den var meget billig.

Vi blev liggende i St. Thomas til efter nytår. Officererne var meget i land til julegilder, og så holdt officerne egen julegilde ombord for dem som de havde været meget sammen med i land, og da skibet var pyntet med palmer fra den ene ende til den anden, som var med palmegrene der var over 20 alen, så var det flot at se.

I den tid vi lå i St. Thomas havde mandskabet meget landlov, og når vi kom i land søgte vi først op på en ishus, så vidt jeg husker var det en dansker som havde det. Her kunne vi få en hel flaske gammel Carlsberg der var isafkølet, for en krone, som var godt i denne varme.

Sådan en flaske delte to mand og så fik vi is i glasset, isen kostede 5 ører pundet.

Nytårsdag var kongens kvarter i kirke, samme kirke som dronningens kvarter var i juledag.

Forlader St Croix

Tre dage efter nytår lettede vi anker for at sejle til St Croix, hvor der er to købstæder som hedder Christiansted og Frederiksted. Da vi kom til Kristiansted var der ingen havn, men der var slået lidt bolværk ud og der var lidt bro. Over øen er Nord øst pasagen hele året rundt, Kristiansted havde en indbyggerantal på knap 5.000, beboerne var meget flinke og glade ved os, det var synd for øerne blev solgt for beboerne ville være danske.

Byen havde ingen særlige seværdigheder, men vi så den katolske kirke for dens pragt skyld. Så var vi en tur ude på landet og se sukkerplantagen, da vi kom derud legede der en flok børn derude ved plantagen, da de så os gav de en skrig fra sig, og væk var de ind i skoven, det gjorde os ondt.

Sukkerplanterne lignede grønkål og havde en højde på tre a fire alen, men om de var udvokset ved jeg ikke. De stod med en afstand på 1½ alen mellem rækkerne, og stammen havde en tykkelse på et par tommer.

Så sejlede vi fra Kristiansted rundt om øen til Frederiksted, da vi kom dertil så det ikke ud til at vi kunne komme i land, da brændingen stod tårnhøj, det var en koralrev rundt om byen, men så blev der sat lodsflag og lodsens kom ud til os og lodsede os ind gennem en smal rende der var midt i koralrevet. Koralrevet gik i hesteskoform fra kyst til kyst rundt om byen så der var en god naturhavn derinde og ligge i. Inde midt i denne naturhavn som var stor var der en grøn ø, her boede lodsens alene og han var bornholmer.

Byen havde samme indbyggerantal som Kristiansted og modtog os med samme gæstfrihed og venlighed, denne by havde helle ingen særlige seværdigheder, herved så vi også den Katolske kirke.

Mellem Frederiksted og Kristiansted går der en bred landevej som er fire danske mil lang, og den var beplantet med palmer på begge sider af vejen, de var så høje at palmekronerne groede sammen så vi kunne gå i skygge hele vejen.

Forlader St. Croix og sejler til St John

Så forlader vi St. Croix og sejler til St John, denne ø ligger knap en dansk sømil fra St. Croix. På St. John var vi ikke i land, der var ca. 1000 indbygger på denne ø. Fra St. Croix til St. Thomas er der ca. 16 danske mil. Vi sejler til St. Thomas fra St. John, der var vi ifølge med postbåden som var en meget god sejler, vi gik fire danske mil i timen og han kunne let følge os, det var en skønnert hvor masterne ligger meget agter over, men den havde også engang været et sørøverskib der var bleven taget af en dansk orlovsmænd. Det tog ham tre dage at tage den da der er mange øer og skær omkring St. Thomas, som sørøverskibet var godt kendt med, men til sidst lykkedes det den danske krigsskib at få ham derfra og ud i rum sø, hvor han bedre kunne komme til ham og så blev skibet ført til St. Thomas.

Da vi kom til St. Thomas lå der en italiensk orlogsmænd på karantænepladsen, med gul flag oppe, han havde gul feber ombord og han lå der også da vi forlod havnen for hjemadgående.

En nat opdagede vagten at der svømmede en mand omkring skibet, han blev fisket op og taget ombord, og blev surret fast i en køje og senere indlagt på lasarettet, det var en mand fra det italienske skib som i vildelse var sprunget overbord. Næste dag blev han bragt over til italienerne igen. Det var et under, at vi ikke fik smitten ombord,

Sejler til den franske ø - Guacaleoppa

Så sejlede vi til en fransk ø der Guacaleoppa, og byen der hed Baryterry, og var på størrelse med Horsens, derfra sejlede vi til en anden fransk ø som hed Haitica, hvorved byen hed Ponteopetre som også var på størrelse med Horsens.

Når vi kom i land ved disse byer var der altid en del som ville være fører, men vi holdt os altid sammen i klynger for vi vidste at de ville føre os til værtshuse og dårlige kvindfolk.

Enhver havn vi kom i var krigshavn. hvor vi gav 21 salutskud, og var der fremmede krigsskibe i havnen blev der saluteret for dem også.

I den franske by købte vi panamahatte som var bredskyggede og kunne rulles sammen og var lige pæne. Vi så de katolske kirker i begge byer som var så pragtfulde, at vi overværede messen herved. Jeg havde både rosenkrans og armbind, dem skulle vi bruge under messen, som nonnerne sørgede for og hjalp os med.

Da vi igen skulle ombord mødte alle med panamahatte på hovedet og beholdt dem på ombord, og det blev der ikke sagt et ord til, om den frihed vi her havde.

Så sejlede vi hjem til St. Thomas igen og lå der en tid, derefter sejlede vi til en engelsk ø, den sydligste af øerne vi var på, som hed Baryterry. byen hed Brigetovn, men der var vi ikke i land da byen og øen var så fulde af malaria, og så gik kursen atter hjem til St. Thomas.

Får røde hunde

Vi er midt i februar måned, men nu befinder vi os vel, og er bleven vandt til kliaet og varmen, og er nu over de sygdomme som klimat medfører. Værst ved os var røde hunde, vi fik styrtebad på dækket, engang, eller to om dagen.

Vi kunne under hele turen ikke bade nogen steder for hajerne, men de fleste steder vi lå, var skibet omgivet af svømmende drenge der boltrede sig som fisk i vandet. Vi skulle kaste mønt ud til dem, og dem var de hurtige til at fange nede i vandet. Men disse fyrer sloges om mønterne lige så godt under vandet som over vandet. De kunne med lethed dykke under skibet som lå tyve fod i vandet, og jeg ved aldrig om hajerne tog nogle af dem.

Der blev sagt, at hajerne ikke ville have de sorte, men når en af de voksne var i vandet havde han gerne en dolk med sig, blev han angrebet af en haj, klarede han sig altid ved at gå under hagen, og srække dens bud op.

På dækket stod der altid to tøndes, en med kiks og en med tvebakker som stod til fri afbenyttelse døgnet rundt. På dækket brændte der ild lunter hele døgnet hvorved vi kunne få ild, da tændstikker var forbudt af fare for ildebrand ombord.

Tidligere marinesoldat omkom ved ulykke

På St. Thomas lå der en marinesoldat begravet, som var der nogle år før vi kom der, der blev fra skibet lagt kranse på hans grav. Marinesoldaten var bleven slået ihjel af en anden marinesoldat som var falden ned fra masten, hvor han ved faldet ramte ham som gik på dækket, så han døde herved.

Ham som faldt ned tog ingen skade, den dræbte var fra Knudshavet ved Fyn.

Om morgenen blev vi vækket ved kanonskud og herefter ved hornmusik. Skuddet hørte vi sjældent, men når de lange toner fra musikken kom, så måtte vi op, og om aftenen kl. 10 blev der affyret et kanonskud og en fra land, men var vi først faldne i søvn hørte vi intet, da vi var blevne så vandt til det.

Der lå en mand og sov under dækket hvor den kanon stod, som blev skudt med, han sov gerne over sig, Hver morgen når flaget skulle op og ned mødte alle mand med blottet hoved, da der blev spillet og sunget fædrelandssange, som var en stor højtidelighed.

Billig og god tobak i Vest Indien

Her i Vest Indien er tobakken utrolig billig og god, det er herfra vi får nogle gode cigarer. Den tid vi lå i St. Thomas var vi havnepoliti. Den sidste nat vi var der, var der mytteri på en norsk bark, og der var en stærk bevæbning fra os - derovre, hver gang de kom derover faldt alt til ro, men de var derovre tre gange den nat.

Turen går til Asoerne

En morgen blev jollerne hejst op og ankret lettet, og så blev kursen sat mod Asoerne og der havde vi modvind af nord øst passagen, så sejlene kunne kun bruges de sidste to døgn.

Asoerne er portugisisk og ligger midt mellem New York og Gibraltar.

Ind til havnen i Asoerne måtte vi runde et meget højt bjerg, bjerget var så højt, at skyerne gik midtvejs på den, og inde på Reden var der så dyb vand som var det sybeste vi ankrede på under hele rejsen.

I havnen indtog vi kul og proviant, vi fik ingen landlov, men det var så smukt at se ind over landet.

Fra Asdoerne mod England

Fra Asdoerne sejlede vi mod England, ved indsejling til den engelske kanal fra Atlanterhavet er den berømte fyr Edystone, som er bygget på en klippe under vandet. Den første fyr tog stormen.

Vi sejler op ad den engelske kanal i stiv kuling og der fulgte en flot fuldrigger sejler i vores kølvand, vi gik 16 engelske mil i timen, men han nåede os, og gik forbi os så nær, at vi kunne råbe til hinanden da han gik forbi os, og det var først hans flag kom da han var en ½ km forbi os. Da viste det sig han var franskmand, og alt tydede på, at det var en prøvesejlads da sejlene var hvide og nye.

Enhver sejler der ikke viser flag må man betragte som sørøver.

Anløber Plymots

Vi anløb Plymots, den sydlige kanal og krigshavn. for at indtage kul og proviant, der så vi den danske flåde som englænderne tog fra os i 1807. Indløbet til Plymots er en stor vig ca. 8-10 km. lang og 2-3 km. bred. Medens vi lå der gik travlerflåden fra Plymots ud, der var over 100 travler der stod ud i en gang, de havde modvind og måtte krydse, det var ubegribeligt at de tørnede sammen.

Fra Plymots mod København

Fra Plymots gik kursen mod København. Da vi passerede Dover kunne vi se ind over land at den var snedækket og vi var jublende som børn der nu var vi hjemme i vort eget igen. Kl. 10 om aftenen havde vi Hornsrev Fyrskib i sigte, og efter meningen skulle vi nå Skagen om morgen kl.6, men så fik vi en frygtelig snestorm, af nord øst, at vi ikke nåede Skagen før kl. 5½ om eftermiddagen.

Vi havde 10 frostgrader og skibet var overiset lige til fløjbanen, rigningen og alt var 4 -5 gange så tyk som ellers. Det var noget anderledes en gå i 35 gr. varme, men vi havde 7 sæt tøj pr mand, to sæt hvid paradetøj, tre sæt blå tøj og to sæt overtrækstøj, og vi havde til køjen en svær tæppe, men så fik vi to til. Vi måtte træk-

ke i alt det tøj vi vilde, så vi frøs jo ikke så let, men fødderne var det galt med da vi havde en alen kvadderis på dækket.

Ankommer til Skagen

Da vi så nåede Skagen blev der telegraferet til København for om vi kunne komme ind for is, hvortil blev svaret ja. Men det var noget forfærdelig vrøvl, for der var en alen is i Øresund, for ellers skulle vi have været til Norge og ligge i Kristianssand.

Da vi kom om i Kattegat var den spækket med is, men vi blev ved at mase os igennem ned til Helsingør og fik isbryderhjælp for at komme i havn der, hvor vi så lå i 14 dage.

Aviserne skrev, at de aldrig havde set så solbrændte en besætning, og det var begrundet på først den varme og så kulden bagefter.

Dagen efter at vi var kommen til Helsingør kom admiralen og de andre høje herrer ombord, som var det samme som at blive omtrent afmønstret, vi skulle nok have skibet til København men der var ingen strenge militærpligter og parader.

To mand af besætning kom i land som uhelbredelig, det var vist blodårerne som var sprængt, to nye mand blev sendt til os fra København.

Den tid vi lå i Helsingør var lang for os, landlov havde vi nok af, men ingen penge før vores soldaterbøger var opgjorte.

Efter 14 dages forløb blev skibet beklædt med planker for boven, og så gik kursen mod København, men isen var meget tyk, ca 6 tommer, så blev der sat fuld kraft på maskinen, ca. 22 engelske mil i timen. Da vi havde fuld fart på lå plankerne agterude. Men der gik en bølge af is forude, så isen var brudt inden skibet kom.

Det var farlig at være på dækket for isstumper.

Bliver afmønstret i København

Da vi nåede København var der en isbryder der hjalp ind i havn, til Hønsebroen, hvor så begyndte afregningen.

Kanonerne kom i land, alt skulle i land og det tog en 3-4 dage.

Da vi kom til ballasten blev vi meget forundret, der var mange læs våben i den af såvel nye som gamle sabler og hjelme, og geværer,

Sidste nat jeg var ombord tømte jeg min ransel og lagde alt mit tøj, undtagen et sæt overtrækstøj, dette havde jeg sat til i Grækenland, som jeg betalte for da jeg blev afmønstret, det var først i april 1889.

Da vi skulle igennem tolboden havde jeg toldpligtige varer for 6 - 7 kr. som blev stående på tolboden til jeg fik min løn udbetalt.

Jeg rejste hjem med nogle og 40 kr. udbetalt i guldtikroner stykker, og foruden betalt tøjet og tolden syntes jeg, var ret velbeslået.

Og så gik rejsen mod Mors, der var jeg hjemmehørende, hvor jeg fik min rejse godtgjort på Herredskontoret i Nykøbing Mors, med 11 kr. 60 ører.

Venø den 18 -1- 1941

Martin Olesen

Se også de øvrige oplysende sider, som kan klikkes direkte ind til herunder:

[Fiskeriepoken på Venø – gennem 1900-tallet](#)

[Lidt fra Brians gamle fotoalbums](#)

[Et virksomt liv for fiskefamilie på Venø](#)

[Om bundgarnsopsæt, åleruser og netfiskeri](#)

[Almene udtræk for livet, ved det virksomme liv](#)

[Martin Olesens erindringer med Krydserkovet 1888 - 1889](#)